

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PIEKTĀ NODAĻA

LĒMUMS

Iesniegums Nr. 42516/18
Boriss KLOPCOVŠ pret Latviju
un 2 citi iesniegumi
(skatīt pievienoto tabulu)

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (Piektā nodaļa) 2024.gada 17.oktobrī sanākusi kā Komiteja šādā sastāvā:

Kateřina řimáčková, priekšsēdētāja,

Mykola Gnatovskyy,

Artūrs Kučs, tiesneši

un *Viktorija Maradudina*, nodaļas sekretāra vietnieka pienākumu izpildītāja ņemot vērā iepriekš minētos iesniegumus, ko Tiesā iesniedza dažādos datumos, kas norādīti pievienotajā tabulā.

ņemot vērā Valdības-atbildētājas apsvērumus un iesniedzēja lietā Nr.42516/18 atbildes apsvērumus,
pēc apspriešanās nolemj šādi:

FAKTI UN PROCEDŪRA

1. Iesniedzēju saraksts ir pievienots tabulā pielikumā.
2. Iesniedzēju sūdzības par Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpumu saistībā ar nesamērīgu administratīvā procesa ilgumu nosūtīja Latvijas Valdībai (Valdība) apsvērumu sniegšanai.

THE LAW

A. Iesniegumu apvienošana

3. Ņemot vērā iesniegumu saturu, Tiesa secina, ka būtu pieņemami tos izskatīt vienkopus vienā lēmumā.

B. Sūdzības par iespējamu Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpumu (administratīvā procesa ilgums)

4. Pēc iepazīšanās ar visiem tās rīcībā esošajiem materiāliem Tiesa uzskata, ka iesniedzēju sūdzības par administratīvā procesa ilgumu ir nepieņemamas izskatīšanai pēc būtības turpmāko iemeslu dēļ.

5. Valdība argumentēja, ka iesniedzēji nav izsmēlušī nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus. Proti, iesniedzējiem atbilstoši Satversmes 92.pantam un Civillikuma 1635.pantam esot vajadzējis iesniegt prasību vispārējās jurisdikcijas tiesās, lūdzot kompensāciju par kaitējumu, kas radies no nesamērīgi ieilgušas tiesvedības administratīvajā procesā.

6. Šajā saistībā Valdība atsaucās uz Satversmes tiesas 2012.gada 6.jūnija spriedumu lietā Nr.2011-21-01, kurā Satversmes tiesa atzīmēja, ka Satversmes 92.pants aizsargā vispārīgu tiesību uz taisnīgu tiesu – ja personas tiesības vai likumiskās intereses ir aizskartas, tad personai ir tiesības saņemt atlīdzinājumu. Satversmes 92.panta trešajā teikumā ietvertā norma ir piemērojama tieši un nepastarpināti.

7. Valdība turpmāk atsaucās uz Tiesas lēmumu lietā *Guravska pret Latviju* ((lēmums), Nr.41553/18, 2020.gada 7.jūlijs), kurā Tiesa atzina, ka Satversmes 92.pantā iekļautais kompensējošais mehānisms ir attiecināms uz sūdzībām par civilprocesa ilgumu. Lai arī secinājums par šī kompensējošā mehānisma efektivitāti bija saistīts ar civilprocesa ilgumu, tas būtu jāattiecina arī uz sūdzībām par administratīvā procesa ilgumu. Prasību, kas saistīta ar administratīvā procesa ilgumu, daba nekā neatšķiras no prasībām, kas saistītas ar civilprocesa ilgumu. Valdība atzīmēja, ka process, kādā šādi pieteikumi ir jāiesniedz vispārējās jurisdikcijas tiesā, ir identisks; nacionālās tiesas izmanto tādu pašu metodoloģiju, izvērtējot tiesvedības ilgumu gan civillietās, gan administratīvajās lietās.

8. Valdība iesniedza divus piemērus, kas atbalstīja tās argumentu, ka Satversmes 92.pantā ietvertais kompensējošais mehānisms būtu attiecināms arī uz sūdzībām par administratīvā procesa ilgumu.

9. Kā pirmo piemēru Valdība iesniedza Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 14.decembra spriedumu, kas bija saistīts ar prasību pret Tieslietu ministriju par kompensācijas piešķiršanu saistībā ar iespējamu “saprātīga termiņa” neievērošanu administratīvajā tiesvedībā (lieta Nr.C27182814). Šajā lietā prasītājs, atsaucoties uz Satversmes 92.pantu, Civillikuma 1635.pantu, Konvencijas 6. un 13.pantu un Tiesas praksi, lūdza piešķirt kompensāciju par kaitējumu, kas radīts iespējami nesamērīgi ilgas administratīvās tiesvedības dēļ. Rīgas apgabaltiesa secināja, ka administratīvais process, kas trīs jurisdikcijas līmeņos bija ildzis trīs gadus un 18 dienas, nebija pārmērīgi ieildzis, prasību noraidot.

10. Kā otro piemēru Valdība iesniedza Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2015.gada 4.jūnija spriedumu (lieta Nr.27197214), kurā, atsaucoties uz Satversmes 92.pantu un Konvencijas 6. un 13.pantu, prasītājs bija vērsies ar prasību pret Tieslietu ministriju par administratīvā procesa ilgumu. Šajā lietā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa secināja, ka prasītājs nebija iesniedzis pierādījumus, kas pamatotu viņa kompensācijas prasību, un, atsaucoties uz Tiesas judikatūrā izvirzītajiem kritērijiem,

atbilstoši kuriem vērtēt tiesvedības ilgumu, secināja, ka prasītāja tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā nebija pārkāptas.

11. Valdības ieskatā, pat ja nacionālās tiesas šajos divos piemēros nebija lēmušas par labu prasītājiem, tie parādīja, ka vispārējās jurisdikcijas tiesas bija pieņēmušas un izskatījušas prasības pret valsti un ka to vērtējums par administratīvā procesa ilgumu atbilda principiem, kas nostiprināti Tiesas judikatūrā.

12. Iesniedzējs lietā Nr.42516/18 apstrīdēja Valdības iebildumus saistībā ar nacionālo tiesību aizsardzības līdzekļu izsmelšanu, apgalvojot, ka piemēri, ko Valdība bija iesniegusi, nepierādīja, ka attiecībā uz sūdzībām par administratīvā procesa ilgumu būtu izveidots efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis. Citi iesniedzēji šo nekomentēja.

13. Tiesa atgādina, ka atbilstoši Konvencijas 35.panta 1.punktam tā var izskatīt sūdzības pēc tam, kad visi nacionālie tiesību aizsardzības līdzekļi ir izsmelti. Pienākuma izsmelt nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus mērķis ir sniegt Konvencijas dalībvalstīm iespēju novērst iespējamus pārkāpumus vai kompensēt tos pirms sūdzības par šādiem pārkāpumiem pret tām ir iesniegtas Tiesā (skatīt *Scoppola pret Itāliju (Nr.2)* [Lielā palāta], Nr.10249/03, 68.rindkopa, 2009.gada 17.septembris, un tur citētā Tiesas prakse).

14. Konvencijas 35.panta 1.punktā ietvertais noteikums ir balstīts uz pieņēmumu, kas atspoguļots arī 13.pantā (ar kuru tam ir cieša saikne), ka ir izveidots efektīvs nacionāls tiesību aizsardzības līdzeklis attiecībā uz iespējamu personas Konvencijā garantēto tiesību pārkāpumu (skatīt *Kudla pret Poliju* [Lielā palāta], Nr.30210/96, 152.rindkopa, ECHR 2000-XI, un *Scordino pret Itāliju (Nr.1)* [Lielā palāta], Nr.36813/97, 141.rindkopa, ECHR 2006-V).

15. Tai pat laikā vienīgie tiesību aizsardzības līdzekļi, ko Konvencijas 35.pants pieprasa izsmelt, ir tie, kas ir saistīti ar konkrēto iespējamo tiesību pārkāpumu un kas ir gan pieejami, gan pietiekami. Šādu tiesību aizsardzības līdzekļu esībai ir jābūt pietiekami skaidrai ne tikai teorijā, bet arī praksē, un, neizpildoties šiem kritērijiem, tos nevarēs uzskatīt par tādiem, kas izpilda pieejamības un efektivitātes prasības (skatīt *Scordino*, citēts iepriekš, 142.rindkopa, ar turpmākām atsaucēm).

16. Tiesa atzīmē, ka lietā *Klopšovs pret Latviju* (Nr.26902/13, 2020.gada 13.februāris) tā nepieņēma tiesu prakses piemēru, ko bija iesniegusi Valdība, kā tādu, kas demonstrētu Satversmes 92.pantā ietvertā kompensējošā tiesību aizsardzības līdzekļa esību attiecībā uz sūdzībām par iespējamu administratīvā procesa ieilgšanu, jo tas bija pieņemts gandrīz piecus mēnešus pēc tam, kad bija noslēgusies tiesvedība administratīvajā procesā, par kuru bija iesniegta sūdzība. Tādēļ nevarēja secināt, ka šī tiesību aizsardzības līdzekļa esība laikā, kad notika minētais process, bija pietiekami skaidra ne tikai teorijā, bet arī praksē (skatīt *Klopšovs*, citēts iepriekš, 24.rindkopa). Minētajā lietā Tiesa noraidīja Valdības iebildumu par tiesību aizsardzības līdzekļu neizsmelšanu, nevērtējot šī tiesību aizsardzības līdzekļa efektivitāti.

17. Tāpat Tiesa atzīmē, ka *Guravskas* lietā, tā jau secināja, ka Valdība bija pierādījusi Satversmes 92.pantā nostiprinātā kompensējošā tiesību aizsardzības līdzekļa attiecībā uz saprātīga termiņa ievērošanu civilprocesā efektivitāti un pieejamību teorijā un praksē, kā arī secināja, ka tas bija efektīvs

tiesību aizsardzības līdzeklis sūdzībām par iespējamu civilprocesa ieilgšanu (skat. *Guravska*, citēts iepriekš, 31.rindkopa). Minētajā lietā Tiesa piekrita iesniedzējai, ka Civillikuma 1635.pants nav piemērojams publisko tiesību strīdos, kur atbildētājs ir valsts, tomēr tas nemainīja faktu, ka bija pieejams tiesību aizsardzības līdzeklis, kas bija balstīts tieši uz Satversmi (turpat).

18. Tiesa secina, ka divi piemēri, ko Valdība bija iesniegusi šajā lietā (skatīt 9. un 10.rindkopu augstāk), jo īpaši Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 14.decembra spriedums, pietiekami parāda, ka Satversmes 92.pantā ietvertais kompensējošais tiesību aizsardzības līdzeklis ir attiecināms arī uz sūdzībām par administratīvā procesa ilgumu. Minētajā lietā nacionālās tiesas prasība par administratīvā procesa ilgumu pieņēma un izskatīja. Turklāt izvērtējums par procesa ilgumu bija atbilstošs Tiesas nostiprinātajiem principiem.

19. Līdz ar to Tiesa secina, ka Valdība ir pietiekami pamatojusi Satversmes 92.pantā ietvertā kompensējošā tiesību aizsardzības līdzekļa sūdzībām par administratīvā procesa ilgumu efektivitāti gan teorijā, gan praksē. Tiesa pieņem Valdības argumentu, ka Satversmes 92.pants ir pamats sūdzībām gan par civilprocesa, gan par administratīvā procesa ilgumu.

20. Tiesa ņem vērā, ka laikā, kad pieņēma galīgos spriedumus iesniedzēju lietās (skatīt pielikumā pievienoto tabulu), jau pastāvēja efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis, kura tvērums un piemērojamība bija skaidri noteikta un apstiprināta ar Rīgas apgabaltiesas praksi (skatīt 9.rindkopu augstāk).

21. Attiecībā uz iesniedzēja (iesniegums Nr.42516/18) iebildumu par kompensējošā tiesību aizsardzības līdzekļa efektivitāti Tiesa uzsver, ka, lai tiesību aizsardzības līdzekli uzskatītu par efektīvu, tam jābūt spējīgam tieši labot situāciju, par kuru persona sūdzas, kā arī jāsniedz saprātīgas izredzes saņemt labvēlīgu rezultātu (skatīt *Sejdovic pret Itāliju* [Lielā palāta], Nr.56581/00, 45.-46.rindkopa, ECHR 2006-II). Tomēr šaubas par konkrēta tiesību aizsardzības līdzekļa, kurš būtu acīmredzami neefektīvs, spējām sniegt labvēlīgu rezultātu, nav pietiekams pamats, lai šo tiesību aizsardzības līdzekli neizsmeltu (skatīt *Scoppola*, citēts iepriekš, 70.rindkopa). Ja vien nacionālā līmenī ir tiesību aizsardzības līdzeklis, kas ļauj nacionālajām tiesām vismaz pēc būtības risināt iespējamo Konvencijā garantēto tiesību pārkāpumu, šis tiesību aizsardzības līdzeklis ir jāizsmel (skatīt *Vučković un citi pret Serbiju* (sākotnējais iebildums) [Lielā palāta], Nrs.17153/11 un 29 citi, 75.rindkopa, 2014.gada 25.marts).

22. Tiesa uzskata, ka iesniedzējiem bija pienākums izsmelt šo juridisko ceļu. Neviens no iesniedzējiem nav pierādījis, ka būtu mēģinājis šo tiesību aizsardzības līdzekli izsmelt vai tas kādu iemeslu dēļ nebija piemērots vai efektīvs viņu lietas apstākļos, tādējādi atbrīvojot viņus no šī pienākuma (skatīt *Vučković un citi*, citēts iepriekš, 77.rindkopa, un *Gherghina pret Rumāniju* (lēmums) [Lielā palāta], Nr.42219/07, 89.rindkopa, 2015.gada 9.jūlijs).

23. Ievērojot minēto un ņemot vērā tās subsidiāro lomu, Tiesa uzskata, ka sūdzības par 6.panta 1.punkta pārkāpumu būt noraidāmas atbilstoši Konvencijas 35.panta 1. un 4.punktam nacionālo tiesību aizsardzības līdzekļu neizsmelšanas dēļ.

LĒMUMS LIETĀ “KLOPCOVS pret LATVIJU UN 2 CITI IESNIEGUMI”

Šo iemeslu dēļ Tiesa vienbalsīgi:

Nolemj apvienot iesniegumus;

Atzīst iesniegumus par nepieņemamiem.

Sagatavots angļu valodā un paziņots rakstveidā 2024.gada 14.novembrī.

Viktorija Maradudina
nodaļas sekretāra vietnieka p.i.

Kateřina řimáčková
priekřsēdētāja

LĒMUMS LIETĀ “KLOPCOVS pret LATVIJU UN 2 CITI IESNIEGUMI”

PIELIKUMS

Saraksts ar iesniegumiem, kuros ietvertas sūdzības par Konvencijas 6.panta 1.punkta iespējamu pārkāpumu
(administratīvā procesa ilgums)

Nr.	Iesniegums Nr. Iesniegšanas datums	Iesniedzējs Dzimšanas datums	Tiesvedības sākums	Tiesvedības noslēgums	Kopējais ilgums Instanču skaits Lietas numurs nacionālā tiesā
1.	42516/18 03.09.2018.	Boriss KLOPCOVS 1951	17.12.2012.	16.03.2018.	5 gadi un 3 mēneši 2 instances Lieta Nr.A420398013
2.	18623/20 14.04.2020.	Arvo ŽAGARS 1974	23.01.2012.	20.11.2019.	7 gadi, 9 mēneši un 29 dienas 3 instances Lieta Nr.A420472612
3.	31088/20 13.07.2020.	Māris CIŠEIKO 1962	20.09.2013.	16.01.2020.	6 gadi, 3 mēneši un 28 dienas 3 instances Lieta Nr.A420527513